

Sammanfattning

Fråga om laglig grund för avskedande av en byggnadsingenjör vid ett allmännyttigt bostadsföretag. Domstolen har funnit styrkt att ingenjören i samband med en entreprenad handlat på ett sätt som varit ägnat att i hög grad skada arbetsgivarens förtroende för honom. Enligt domstolen har det inte förelegat tillräckliga skäl för avskedande, men väl saklig grund för uppsägning. Omständigheterna har varit sådana att det inte ansetts skäligt att kräva att arbetsgivaren skulle försöka omplacera ingenjören.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2004-06-23
StockholmDom nr 56/04
Mål nr A 83/03**KÄRANDE**

Ingenjörsförbundet, Box 30225, 104 25 STOCKHOLM
Ombud: advokaten Lars Hartzell, Lars Hartzell Advokatbyrå AB,
Gamla Brogatan 32, 111 20 STOCKHOLM

SVARANDE

1. Fastigo, Box 70397, 107 24 STOCKHOLM
2. Skelleftebostäder Aktiebolag, 556060-4810, Skeppargatan 8,
931 30 SKELLEFTEÅ
Ombud för 1-2: chefsjuristen Jonas Stålnacke, Fastigo, Box 70397,
107 24 STOCKHOLM

SAKEN

Ogiltigförklaring av avskedande m.m.

Mellan Ingenjörsförbundet (förbundet) och Fastigo gäller kollektivavtal. Skelleftebostäder Aktiebolag (bolaget) är genom medlemskap i Fastigo bundet av kollektivavtal i förhållande till förbundet.

E.J. är medlem i förbundet. Bolaget beslutade den 19 november 2002 att avskeda E.J. från hans anställning vid bolaget. Som grund för avskedandet har bolaget i huvudsak angett att E.J. grovt brutit mot sina förpliktelser enligt anställningsavtalet genom sitt handlande i samband med en påstådd entreprenad.

Avskedandet har lett till tvist mellan förbundet och arbetsgivarparterna. Tvisten har varit föremål för förhandlingar utan att parterna kunnat enas.

Yrkanden m.m.

Förbundet har väckt talan mot Fastigo och bolaget och yrkat att Arbetsdomstolen skall ogiltigförklara avskedandet av E.J. samt förplikta bolaget att till E.J. utge allmänt skadestånd om 120 000 kr.

För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att skäl förelegat att säga upp E.J., men inte avskeda honom, har förbundet yrkat att Arbetsdomstolen skall förplikta bolaget att till E.J. utge ett allmänt skadestånd om 80 000 kr samt ett ekonomiskt skadestånd med i första hand 27 189 kr svarande mot mellanskillnaden mellan lön och andra anställningsförmåner under sex månaders uppsägningstid och vad han fått ut från försäkringskassan och övriga försäkringar och, i andra hand, med 9 724 kr avseende två veckors sjukdomstid.

Vidare har förbundet yrkat ränta enligt 6 § räntelagen på det allmänna skadeståndet från den 30 januari 2003 eller, i andra hand, på 90 000 kr därav från den 30 januari 2003 och på 30 000 kr från dagen för delgivning av stämning i målet (den 17 april 2003) till dess betalning sker. På det ekonomiska skadeståndet har förbundet yrkat ränta enligt 6 § räntelagen från den 1 januari 2004 till dess betalning sker.

Arbetsgivarparterna har bestritt käromålet. För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att skadeståndsskyldighet föreligger har arbetsgivarparterna yrkat att det allmänna skadeståndet skall jämkas till noll. Beträffande det ekonomiska skadeståndet har arbetsgivarparterna vitsordat beräkningen av beloppen. Sättet att beräkna ränta har vitsordats, dock att räntan på det allmänna skadeståndet endast kan vitsordas från dagen för delgivning av stämning, den 17 april 2003.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

Till utveckling av talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Förbundet

E.J. har varit anställd hos bolaget i cirka 25 år och var i 22 år chef för förvaltningsavdelningen samt ingick i ledningsgruppen. I den rollen hade han arbetsledaransvar för bovärdarna, som har det direkta ansvaret för skötseln av bolagets fastigheter.

Efter en omorganisation inom bolaget under år 2001 fick E.J. delvis förändrade arbetsuppgifter. Han övergick till en mer renodlad befattning som byggnadsingenjör med ansvar för upphandling av avtal, exempelvis avtal om underhållsprojekt och upphandling av såväl inre som yttre skötsel av bolagets fastigheter. E.J. har bl.a. handlagt upphandlingen av bredbandsutbyggnaden i fastighetsbeståndet. Han var väl förtrogen med hur bolaget upphandlade tjänster på olika områden. Arbetsledaransvaret för bovärdarna övergick i samband med omorganisationen på Y.N., som var kundservicechef och tidigare underställd E.J. Y.N. var sjukskriven under stora delar av år 2001, vilket medförde att fördelningen av arbetsuppgifter mellan honom och E.J. inledningsvis var diffus. Hur organisationen uppfattade arbetsfördelningen dem emellan vid tidpunkten för händelserna är inte klarlagt.

Under åren 2000 och 2001 träffade bolaget, med hjälp av E.J., avtal med Peab om yttre skötsel av fastigheterna. Det skedde enligt lagen om offentlig upphandling. Grundentreprenadavtalet innebar att tilläggsupphandlingar enligt bestämmelserna i avtalet måste göras direkt av huvudentreprenören Peab.

Efter omorganisationen uppmärksammade bovärdarna vissa skillnader dem emellan vad gäller ansvaret för den yttre skötseln. Vissa bovärdar hade på sitt område en entreprenör som skötte sandning och handskottning av snö, medan bovärdar på andra områden själva skulle handskotta. De senare

bovärdarna upplevde det som orättvist och vände sig till sin chef, Y.N. Denne, som hade varit sjukskriven, var inte lättillgänglig och hade svårt att komma till beslut. Under hösten 2001 vände de sig till honom med allt större intensitet för att få besked om hur det skulle bli med handskottningen till vintern.

Mötet den 15 november 2001 och beställningen för vintersäsongen 2001/2002

Pressen från bovärdarna ledde till att Y.N. vid ett budgetmöte den 15 november 2001 gav E.J. i uppdrag att göra en tilläggsbeställning hos Peab gällande handskottning under vintersäsongen 2001/2002. E.J. hade nämligen hand om entreprenadupphandlingar och tilläggsbeställningar när det inte rörde sig om endast direktbeställning. A.S. var närvarande när det skedde. Omedelbart efter mötet ringde E.J. till D.N. på Peab, som lovade återkomma med prisförslag. Det var viktigt att få beställningen klar till driftmötet som skulle äga rum den 22 november 2001.

På morgonen den 22 november 2001 ringde D.N. till E.J. och meddelade att Peab var berett att åta sig handskottningen och i det syftet hade kontaktat en underentreprenör som skulle utföra arbetet. De förhandlade om priset och resonerade om antalet utryckningstillfällen. Utgångspriset var i princip 450 000 kr, men efter viss diskussion kom de fram till 159 000 kr för handskottning och sandning i viss beräknad omfattning under hela säsongen. E.J. informerade samma dag Y.N. och A.S. om att han hade ordnat med beställningen.

Vid driftmötet samma dag deltog dels representanter för entreprenören Peab, dels representanter för entreprenören Samhall. Samhalls representant B.L. rapporterade att de hade fått i uppdrag att ta hand om handskottningen, vilket ledde till god stämning bland bovärdarna. B.L. hade fått denna information av sin chef A.A. D.N. hade kontaktat denne, varefter det hade skett en vidareupphandling som innebar att Samhall skulle vara underentreprenör till Peab.

Härefter började handskottning enligt avtalet. Det har påståtts att det inte skett något arbete enligt avtalet. Arbete utfördes dock den 27 november 2001 samt den 19 och 20 december 2001, vilket framgår av tidrapporter. Upphandlingen fullföljdes fram till driftmötet den 20 december 2001.

Bolaget gjorde inledningsvis gällande att det inte varit några diskussioner vid driftmötena om handskottning. Senare har bolaget uppgett att E.J. fick i uppdrag att göra en beställning, men först under december 2001 och då bara beträffande handskottning och sandning över jul- och nyårshelgerna. Bolagets version är osannolik eftersom E.J:s uppgift var att endast göra större upphandlingar, medan direktbeställning av handskottning vid enstaka tillfällen låg inom Y.N:s mandat i dennes egenskap av arbetsledare för bovärdarna.

Mötet den 20 december 2001 och avbeställningen

Vid driftmötet den 20 december 2001 var representanter för bolaget, entreprenörerna Peab och Samhall samt bovärdarna närvarande. A.S. meddelade bovärdarna att hans chef Y.N. hade beslutat att någon tilläggsbeställning på handskottning inte längre skulle gälla, utan bovärdarna fick göra enstaka beställningar om det uppstod akuta behov. E.J. var inte närvarande vid mötet och blev inte informerad om detta beslut av vare sig Y.N. eller A.S. Han var därför helt ovetande om beslutet att avbeställa trots att det borde ha varit han som skulle göra avbeställningen. D.N. på Peab underrättades inte heller om att det hade beslutats om en avbeställning.

Faktureringen

Under våren 2002 inkom fakturor från Peab för snöskottning och sandning om totalt 159 000 kr plus moms. E.J. godkände fakturorna, eftersom de låg i linje med beställningen och han inte kände till avbeställningen. Vissa fakturor översteg den beloppsgräns om 60 000 kr som gällde för hans attesträtt. E.J:s chef, bolagets VD J.E., attesterade exempelvis fakturan om 90 000 kr av den 21 mars 2002.

Efterspelet och den skriftliga beställningen

D.N. kontaktade E.J. elva månader efter det att beställningen på handskottningen hade gjorts och ville ta del av den skriftliga beställningen. E.J. var övertygad om att han tidigare hade skickat D.N. en skriftlig beställning och åtog sig därför att skicka över en kopia av densamma. När han gick igenom sina handlingar hittade han inte beställningen, men han hittade sina noteringar från beställningstillfället. Han insåg nu att han inte hade skickat någon skriftlig beställning. Han upprättade därför en sådan daterad på beställningsdagen och skickade den till D.N. Han satte in ett eget exemplar i sin pärm. Beställningar sker inte alltid skriftligt och ibland upprättas en sådan först i efterhand. Han ansåg att det skulle finnas en skriftlig beställning om entreprenören efterfrågade den. Han kände inte till att D.N:s kontakt med honom hade föranletts av någon utredning. Även D.N. hade kvar sina anteckningar från beställningstillfället.

Någon vecka senare blev E.J. inkallad till J.E. och tillfrågades om han hade den skriftliga beställningen, varefter han lämnade över den. E.J. har aldrig uppgett att han upprättade den skriftliga beställningen redan den 22 november 2001. Det finns en handskriven anteckning på hans eget exemplar av beställningen, av vilken framgår att han informerade Y.N. om beställningen samma dag som beställningen skedde. När E.J. fick klart för sig att det hade skett en avbeställning blev han bestört. Han kontaktade J.E. och förklarade att han skulle rätta till faktureringen om den hade blivit fel.

J.E. anklagade E.J. den 22 november 2002 för brott, bl.a. trolöshet mot huvudman. Det har även talats om förfalskning och andra oegentligheter samt att E.J. skulle ha ”spelat under täcket”. Bolaget har dock valt att inte utreda om det funnits grund för dessa anklagelser.

Det har skett ett misstag i arbetet vid bolaget. En beställning har gjorts och återkallats på ett oklart sätt. Det har legat i Y.N:s intresse att skylla ifrån sig på någon annan och han har valt att skylla på E.J.

Grunden för käromålet

E.J. har inte grovt åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren. De omständigheter som åberopas i detta avseende utgör inte grund för avskedande. Omständigheterna utgör inte heller saklig grund för uppsägning. Avskedandet skall därför förklaras ogiltigt och allmänt skadestånd skall utgå till E.J. Skulle Arbetsdomstolen komma fram till att det inte föreligger grund för avskedande men väl för uppsägning åberopas att uppsägningen inte har föregåtts av någon varning eller någon omplaceringsutredning. Bolaget har underlåtit att pröva om några omplaceringsmöjligheter funnits. E.J:s sjukskrivning var en direkt följd av att han blev avstängd och avskedad efter cirka 25 år i bolaget. Han är alltså sjukskriven av händelsen. Det föreligger ett orsakssamband mellan avskedandet och långtidssjukskrivningen. Det finns ingen rimlig anledning att tro att han skulle ha varit sjukskriven i dag om han inte blivit avskedad. Om Arbetsdomstolen inte finner ett sådant orsakssamband föreliggande skall bolaget i vart fall utge ersättning för de första två veckornas sjukdomstid.

Arbetsgivarparterna

Bolaget är ett traditionellt allmännyttigt bostadsföretag. Det ägs i sin helhet av Skellefteå kommun. Bolaget har fastigheter i Skellefteå centralort och i övriga orter i kommunen. Det är framför allt fråga om bostäder men även lokaler. I bolaget finns cirka 70 anställda, och av dessa är 25 tjänstemän. Den största gruppen anställda är s.k. bovärdar. En bovärd kan sägas ha ett utvecklat fastighetsskötararbete, med större ansvar. Bovärdarna har bl.a. viss rätt att beställa varor och tjänster. Den inre fastighetsskötseln, förutom städning, sköts av bolagets personal. Den yttre fastighetsskötseln läggs efter upphandling ut på entreprenörer. Organisationen har sett ut på detta sätt från april 2001.

I slutet av 1990-talet påbörjade bolaget en större organisationsöversyn och en konsult anlätades. Översynen syftade till att förbättra effektiviteten och undersöka om det fanns några ekonomiska fördelar med att behålla den yttre fastighetsskötseln i egen regi. Konsultrapporten medförde att bolaget beslutade att lägga ut den yttre fastighetsskötseln på entreprenad. Det skedde därför en stor upphandling, vilken medförde att den yttre skötseln hamnade hos Peab under tiden april 2001 – april 2003. E.J. var i hög grad inblandad i upphandlingen. Peab var inte den enda entreprenör som anlätades för den yttre skötseln. Så t.ex. fick företaget Gräv och Schakt i uppdrag att utföra snöröjning med maskin. På vissa områden fick entreprenörerna ansvar för all yttre skötsel, medan på andra områden bovärdarna skulle sköta delar av den. Sådana skillnader berodde på områdenas storlek och hur hög arbetsbelastningen i övrigt var.

I områdena Erikslid och Klintfors hade bolaget beslutat att den maskinella snöröjningen skulle skötas av företaget Gräv och Schakt, medan handskottningen skulle skötas av bovärdarna. Handskottning var inte någon populär arbetsuppgift och bovärdarna i Erikslid och Klintfors var angelägna om att handskottningen även på deras område skulle läggas ut på entreprenad. Organisationsöversynen innebar dock ingen förändring för dessa bovärdar eftersom de även tidigare hade skött handskottningen själva. Bovärdarna försökte under våren, sommaren och hösten 2001 förmå sin chef Y.N. att få bolaget att ändra sig beträffande handskottningen. De fick dock hela tiden nekande svar och Y.N. hänvisade till konsultrapporten som stöd för sitt ställningstagande. Bovärdarnas missnöje accentuerades när snön kom i november 2001, eftersom Gräv och Schakts maskin inte kom åt snön vid vissa entréer. Bovärdarna O.A. och M.N. ansåg att det medförde att de fick handskotta mer än vad som var förutsatt.

Y.N. var helt sjukskriven den 29 januari – 25 februari 2001, halvt sjukskriven den 26 februari – 30 mars 2001 och sjukskriven till 25 procent den 1 april – 30 juni 2001. Därefter var han i tjänst på heltid.

Mötet den 15 november 2001

Det bestrids att Y.N. vid mötet den 15 november 2001 gav E.J. i uppdrag att beställa handskottning och sandning. Något sådant uppdrag har inte lämnats E.J. Av minnesanteckningarna från mötet framgår vad som avhandlades, dvs. man gick igenom entreprenadavtalet och hur det fungerade samt kommande arbeten. Det hade gjorts en notering i anteckningarna om E.J. vid detta möte hade fått det uppdrag som han påstår.

Bovärdarnas beställningsrätt

Bovärdarna har begränsad beställningsrätt. Beställning av t.ex. handskottning kan vid behov göras upp till ett belopp om 25 000 kr. Den 15 november 2001 skulle en av bovärdarna på kurs och då anlätades entreprenör för handskottning. Den 19 – 20 december 2001 var en bovärd sjuk och även då anlätades entreprenör för extra hjälp. Det var således inte arbete hänförligt till det av E.J. påstådda uppdraget utan den typ av extrabeställning som bovärdarna ägde rätt att göra. Det framgår också av tidrapporterna från Samhall att arbetet antecknats som ”extra jobb”. Med undantag för dessa två tillfällen har bovärdarna själva handskottat under ifrågavarande period.

Mötena den 22 november 2001 och den 20 december 2001

Vid driftmötet den 22 november 2001 fick personal från bolaget, bl.a. A.S., höra från en representant för entreprenören Samhall att det kunde bli fråga om hjälp med handskottningen från Samhalls sida. Det bestrids att E.J. skulle ha berättat något om en sådan beställning för A.S. Bolagets personal var skeptisk till informationen, eftersom man kände till Y.N:s inställning till att lägga ut handskottningen på entreprenad. A.S. åtog sig att kontrollera den nya uppgiften med Y.N. och återkomma med besked vid nästa driftmöte. I anteckningarna från driftmötet nämns ingenting om en beställning och det

bestrids att det går att utläsa något om planerad skottning i enlighet med den påstådda beställningen.

A.S. kontrollerade uppgiften med Y.N. Han fick besked om att ingen förändring skett och att bovärdarna således skulle skotta själva, men att de hade rätt att göra sådana extrabeställningar som tidigare nämnts. A.S. framförde detta vid driftmötet den 20 december 2001. I anteckningarna från mötet finns det inte angivet något om en avbeställning eller liknande, vilket rimligen borde ha varit fallet om sådan information lämnats vid detta tillfälle, som förbundet påstår. Bovärdarna fortsatte istället att stöta på Y.N. för att få bolaget att lägga ut handskottningen på entreprenad.

Beställningen över jul- och nyårshelgerna

Inför julen 2001 fick Y.N. anledning att ompröva beslutet om handskottning. Hans uppfattning var fortfarande att bovärdarna skulle klara handskottningen själva, men under de kommande jul- och nyårshelgerna skulle personal vara ledig och det hade varit klagomål på den manuella snöröjningen. Han hade därför tagit kontakt med bovärderna O.A., och bestämde sig för att under jul- och nyårshelgerna köpa in tjänsten. Han gav E.J. i uppdrag att göra en beställning av handskottning över helgerna. E.J. återkom sedan och bekräftade att han hade gjort beställningen.

Bovärdarna fortsatte efter helgerna att handskotta. Bolagets personal var dock på kurs den 22 – 23 januari 2002 och det var ett sådant tillfälle då man beställde extrahjälp med handskottningen.

Faktureringen

Det kom en faktura från Peab till bolaget i mars 2002 och två fakturor i april 2002. Den första fakturan är godkänd av E.J. och J.E. har attesterat den. Den sista fakturan, som är en slutfaktura av vilken totalbeloppet och mervärdesskatten framgår, är både godkänd och attesterad av E.J. Fakturan däremellan är godkänd av O.A. och Y.N. har attesterat den.

Bolaget har betalat för en tjänst som inte har utförts och den har heller inte beställts av bolaget.

Av underlaget till Peabs fakturering, dvs. Samhalls fakturor, framgår att det är två fakturor om 66 000 kr exklusive mervärdesskatt. Peabs fakturering av bolaget uppgick till 159 000 kr exklusive mervärdesskatt.

Efterspelet och den skriftliga beställningen

Vid ett möte den 17 september 2002 avhandlades kostnader för handskottning av bl.a. de aktuella områdena Erikslid och Klintfors. E.J. hade upprättat och förevisade vid detta tillfälle en sammanställning av entreprenadkostnader för kommande år. Han hade inhämtat kostnadsförslag från bl.a. Peab och var aktiv för att försöka få bolaget att köpa in tjänsten. Han nämnde ingenting

om den beställning som han nu påstår sig ha gjort beträffande föregående säsong.

Det sker återkommande budgetuppföljningar av ekonomichefen K.S-J. I augusti 2002 hade hon ett möte med O.A. där hon påtalade de i hennes tycke höga kostnaderna för handskottning. O.A. blev förvånad över kostnaderna, eftersom han hade skött handskottningen själv och bara kände till en faktura som han själv hade godkänt. Han bestämde sig för att undersöka hur det förhöll sig och tog reda på fakturorna. Han kontaktade anställda vid Samhall som skulle ha utfört handskottningen. De kunde inte redogöra för arbetsunderlaget. Den arbetare han pratade med bad att få återkomma, men gjorde inte det. I stället återkom S.E-Ö. på Samhall till honom. Av henne fick han beskedet att entreprenörerna hade varit lovade arbete, men att det inte blivit något, och att faktureringen var en ”kompensation”. O.A. blev upprörd över att Samhall fått betalt för ett arbete som inte hade utförts. Han rapporterade det till Y.N. som i sin tur vände sig till J.E. En utredning inleddes och J.E. kontaktade Peab för att få klarhet i faktureringen, vilket inte lyckades. J.E. var därför angelägen om att en revisor skulle utreda saken, vilket Peab inte hade några invändningar emot. Så skedde, och den revisor som fick uppdraget besökte Peab den 18 oktober 2002 och förevisades då underlag i form av en skriftlig beställning från bolaget samt fakturor från Samhall. Från Peabs sida ansåg man inte att det var något konstigt med faktureringen, särskilt som det fanns en skriftlig beställning.

Samma dag överlämnade E.J. motsvarande skriftliga beställning till J.E. utan att J.E. hade efterfrågat den. Beställningen var daterad den 22 november 2001 och på den fanns en handskriven anteckning med innebörd att E.J. hade informerat Y.N. samma dag som beställningen gjordes. Eftersom handlingen överlämnades utan kommentar har enligt bolagets mening E.J. velat ge sken av att handlingen var upprättad det datum som stod angivet på den.

J.E. och övriga i ledningsgruppen bestämde sig för att undersöka saken vidare och när E.J:s dator kontrollerades framgick det att den skriftliga beställningen var upprättad först den 7 oktober 2002, dvs. endast några dagar efter det att revisorsgranskningen hade inletts. E.J. lämnade sedan olika förklaringar till detta, bl.a. att han hade ringt D.N. och fått innehållet i det exemplar av beställningen som fanns hos Peab uppläst för sig och skrivit av det.

Den utredning som revisorn gjorde visar att bolaget aldrig har haft för avsikt att beställa det arbete som faktureringen avsåg och inte heller har beställt det. Det kan varken vitsordas eller bestridas att E.J. ändå har gjort den ifrågavarande beställningen. Något arbete enligt den påstådda beställningen har inte utförts. Bolaget har fakturerats 200 000 kr inklusive mervärdesskatt och fakturor, bl.a. slutfakturan, har godkänts av E.J. E.J. har orsakat att bolaget felaktigt betalat beloppet till Peab. E.J. har uppgett att han har gjort beställningen, men han har inte haft något uppdrag eller befogenhet att själv göra eller besluta om en sådan beställning. Större delen av det belopp som har betalats till Peab har visserligen numera återbetalats, men det har förelegat risk för en avsevärd skada. Sedan bolaget beslutat att låta en revisor

granska affären har E.J. i efterhand upprättat en handling för att ge sken av att bolaget hade beställt arbetet. Han har oriktigt angett att han informerat Y.N. om beställningen och gett sken av att den skriftliga beställningen var upprättad vid en tidpunkt då den inte fanns. När det gäller frågan om det förelegat grund för i vart fall uppsägning skall det beaktas att E.J. har förmått A.S., som tidigare varit underställd honom, att underteckna en vittnesattest som innehåller felaktiga uppgifter och som skulle styrka E.J:s uppenbart oriktiga version av vad som har hänt.

Grunden för bestridande av käromålet

Det som E.J. har gjort sig skyldig till innebär att han grovt har brutit mot sina förpliktelser enligt anställningsavtalet och det har förelegat grund för avskedande av honom. Det görs under alla omständigheter gällande att bolagets förtroende för E.J. har rubbats i sådan mån att det har förelegat saklig grund för uppsägning av honom. Det har inte förelegat några möjligheter till omplacering och i vart fall har det inte varit skäligt att kräva det av bolaget. När det gäller yrkandet om ekonomiskt skadestånd görs det gällande att det inte finns något samband mellan sjukdomen och avskedandet.

Domskäl

Twisten

Den 19 november 2002 avskedades E.J. från sin anställning hos bolaget. Som grund för avskedandet har bolaget angett att E.J. inte haft uppdrag eller befogenhet att göra en påstådd beställning av manuell snöröjning, att han oriktigt har angett att han informerade kundservicechefen Y.N. om beställningen, att något arbete inte har utförts, att E.J. orsakat att bolaget felaktigt utbetalat cirka 200 000 kr till Peab, att E.J. i efterhand upprättat en handling för att ge sken av att bolaget beställt arbetet, att E.J. gett sken av att den skriftliga beställningen var upprättad vid en tidpunkt då den inte fanns samt att han förmått en kollega att underteckna en oriktig vittnesattest för att styrka sin oriktiga version. E.J. har tillbakavisat dessa påståenden från bolagets sida.

Twisten i målet gäller frågan om bolaget har haft rätt att avskeda eller i vart fall säga upp E.J. från dennes anställning.

Förbundet har gjort gällande att avskedandet skall ogiltigförklaras eftersom E.J. inte gjort sig skyldig till något som utgör skäl för avskedande eller saklig grund för uppsägning.

Arbetsgivarparterna har gjort gällande att det förelåg skäl för avskedande eller i vart fall saklig grund för uppsägning.

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har på förbundets begäran hållits förhör under sanningsförsäkran med E.J. samt vittnesförhör med handläggaren hos Peab D.N., områdesansvarige hos Peab T.L., f.d.

snickaren hos Peab F.Ö. (E.J:s son), f.d. verksamhetschefen hos Samhall A.A., f.d. områdesansvarige hos Samhall B.L. och personalledaren hos Samhall S.E-Ö. (E.J:s svärdotter). Arbetsgivarparterna har åberopat förhör under sanningsförsäkran med verkställande direktören i bolaget J.E. samt vittnesförhör med f.d. kundservicechefen Y.N., ekonomichefen K.S-J., ingenjören A.S. och bovärdarna O.A. och M.N. Parterna har dessutom åberopat skriftlig bevisning.

Händelseförloppet i korthet

Bolaget – Skelleftebostäder AB – är ett allmännyttigt bostadsföretag. I bolaget finns cirka 70 anställda och av dessa är 25 tjänstemän. Den största gruppen anställda i bolaget är s.k. bovärdar. Anställningen som bovärd innebär en utvecklad fastighetsskötartjänst, med större ansvar än det fastighetsskötarna hade.

E.J. har varit anställd i bolaget i cirka 25 år och var i 22 år chef för förvaltningsavdelningen samt ingick i ledningsgruppen. I den rollen hade han arbetsledaransvar för bovärdarna, som har det direkta ansvaret för skötseln av bolagets fastigheter. Efter en omorganisation år 2001 fick E.J. delvis förändrade arbetsuppgifter och övergick till en mer renodlad befattning som byggnadsingenjör. Arbetsledaransvaret för bovärdarna övergick på Y.N., som var kundservicechef och tidigare underställd E.J.

Omorganisationen år 2001 hade föregåtts av en större organisationsöversyn för vilken en konsult hade anlåtits. Översynen syftade till att förbättra effektiviteten och undersöka om det fanns några ekonomiska fördelar med att behålla den yttre fastighetsskötseln i egen regi. Konsultrapporten medförde bl.a. att bolaget beslutade att lägga ut den yttre fastighetsskötseln på entreprenad. Det skedde därför en stor upphandling och den yttre skötseln hamnade hos Peab under tiden april 2001 – april 2003. E.J. var i hög grad inblandad i upphandlingen. Peab var inte den enda entreprenör som anlätades för den yttre skötseln. Så t.ex. fick företaget Gräv och Schakt i uppdrag att utföra snöröjning med maskin.

Efter omorganisationen uppmärksammade bovärdarna vissa skillnader dem emellan vad gällde ansvaret för den yttre skötseln. På vissa områden fick entreprenörerna ansvar för all yttre skötsel, medan det på andra områden blev bovärdarnas uppgift att sköta delar av den. Sådana skillnader berodde enligt bolaget på områdenas storlek och hur hög arbetsbelastningen i övrigt var. I områdena Erikslid och Klintfors hade bolaget beslutat att den maskinella snöröjningen skulle skötas av företaget Gräv och Schakt, medan handskottningen skulle skötas av bovärdarna. Bovärdarna i Erikslid och Klintfors, O.A. och M.N., upplevde detta som orättvist och var angelägna om att handskottningen även på deras områden skulle läggas ut på entreprenad. De vände sig därför till sin chef Y.N. och försökte få bolaget att ändra sig beträffande handskottningen.

Vid bolaget ägde olika möten rum under hösten 2001, bl.a. ett möte den 15 november samt driftmöten den 22 november och den 20 december 2001

på området Erikslid med representanter för Peab och Samhall. Parternas uppfattningar om vad som ägt rum vid dessa möten går isär.

Enligt förbundet fick E.J. vid mötet den 15 november 2001 i uppdrag av Y.N. att göra en beställning av manuell snöröjning för vintersäsongen 2001/2002 för områdena Erikslid och Klintfors. Förbundet har vidare påstått att E.J. samma dag som mötet den 22 november 2001 ägde rum träffade ett avtal om sådan snöröjning med Peab, som kom att använda sig av underentreprenören Samhall, samt att E.J. samma dag även informerade Y.N. och A.S. om beställningen. Förbundet har vidare gjort gällande att bolaget genom Y.N. utan E.J:s vetskap gjorde en avbeställning av uppdraget, vilket A.S. meddelade vid driftmötet den 20 december 2001.

Enligt arbetsgivarparterna har bolaget inte gett E.J. något sådant uppdrag som denne påstår och följaktligen har Y.N. inte heller gjort någon avbeställning av uppdraget. Enligt dem var det i stället så att E.J. strax före jul fick i uppdrag av Y.N. att göra en beställning hos Peab av handskottning, dock endast över jul- och nyårshelgerna. – Arbetsgivarparterna har varken vitsordat eller bestritt att E.J. har tagit kontakt med Peab och ingått det av honom påstådda avtalet.

Vid ett möte den 17 september 2002 diskuterade bolaget kostnader för bl.a. handskottning av Erikslid och Klintfors samt eventuell upphandling av den tjänsten. Det är otvistigt att E.J. vid mötet inte nämnde den av honom påstådda säsongsbeställningen.

Under våren 2002 inkom fakturor från Peab om 159 000 kr plus moms för snöskottning och sandning. En faktura kom i mars 2002 och två fakturor i april 2002. Den första fakturan godkändes av E.J. och den verkställande direktören J.E. attesterade den. Den sista fakturan, som är en slutfaktura av vilken totalbeloppet och mervärdesskatten framgår, både godkändes och attesterades av E.J. Fakturan däremellan godkändes av O.A. och attesterades av Y.N.

Bolaget anlidade i oktober 2002 en extern revisor som skulle utreda omständigheterna kring faktureringen av den manuella snöröjningen på Erikslid och Klintfors. Anledningen till detta var att det kom att sättas i fråga från bolagets sida huruvida bolaget över huvud taget gjort en sådan beställning som faktureringen avsåg och huruvida något arbete hade utförts.

Under utredningen överlämnade Peab till revisorn en skriftlig beställning som var daterad den 22 november 2001. Härav framgick att bolaget genom E.J. hade gjort en beställning hos Peab. Den skriftliga beställningen hade följande lydelse.

Beställning

Härmed bekräftas beställning enligt telefonsamtal angående manuell snöröjning för vintern 2001/2002.

Arbetet omfattar manuell snöröjning för områdena Erikslid och Klintfors, omfattande entréer, vägar och trottoarer till bostäder och butiker. Även helgsnöröjning ingår.

Entreprenadsumman för perioden november till mars är 159 000 kronor exkl. gällande mervärdesskatt.

Uppdraget gäller endast denna säsong. Efter denna periods slut, skall utvärdering ske.

SKELLEFTEBOSTÄDER AB

(E.J.)

Enligt uppdrag/E.J.

Kort tid efter det att revisorn fått del av den skriftliga beställning som fanns hos Peab överlämnade E.J. en skriftlig beställning till J.E. De skriftliga beställningarna hade identiskt utseende. På E.J:s exemplar av beställningen fanns det även en handskriven anteckning med lydelsen "*meddelat Y 22/11*".

Bolaget fick efter visst utredningsarbete reda på att E.J. hade skapat den skriftliga beställningen först den 7 oktober 2002, dvs. nästan ett år efter påstått beställningsdatum. Ledningsgruppen, dvs. verkställande direktören J.E., ekonomichefen K.S-J. och kundservicechefen Y.N., konfronterade vid ett möte den 22 oktober 2002 E.J. med denna uppgift. E.J. och ledningsgruppen har delade meningar om vilken förklaring E.J. härvid lämnade till hur den skriftliga beställningen hade uppkommit.

E.J. har varit sjukskriven alltsedan detta möte. Han underrättades om förestående avskedande och förbundet varslades.

Den 12 november 2002, och således under den period E.J. var sjukskriven men innan han avskedades, sammanträffade A.S. med E.J. i dennes bostad. A.S. undertecknade härvid en handling av följande lydelse.

Hösten 2001 inför snösäsongen, deltog jag tillsammans med E.J. och Y.N. i en träff på Skebo angående den situation som uppstått i och med att bovärdarna på olika områden visade sig ha olika arbetsuppgifter. Några områden behövde bovärdarna inte skotta och sanda, medan på andra områden, bl a på Erikslid/Klintfors skulle bovärdarna sköta det själva, vilket skapade upprördhet bland bovärdarna. Vid mötet gav Y.N. uppgiften att lösa problemet med den manuella snöröjningen/sandningen för de aktuella områdena till E.J. Mötet avslutades med att E.J:s sade: OK, jag fixar det.

Jag informerades av E.J. inför driftsmötet den 22/11 2001 om att en beställning gjorts från Skebo på handskottning och sandning för Erikslid/Klintforsområdet för säsongen 2001/2002.

Detta bekräftades på själva mötet från entreprenörshåll och där planerade vi också mer detaljerat om i vilken ordning skottning och sandning skulle ske. Även den maskinella snöröjningen/sandningen planerades

Till driftsmötet den 20/12 2001 fick jag Y.N:s uppdrag att tala om att beräkningar gjorts på vad bovärdarna skulle hinna med, och att Skebo inte var i behov av de tjänster som beställts. Bovärdarna skulle vid behov rekvirera hjälp från entreprenören.

Jag hade ingen kontakt i detta läge med E.J., det förutsatte jag var Y:s roll.

Intygas
Skellefteå 2002-11-12

(A.S.)
A.S.

Bolaget beslutade att avskeda E.J. den 19 november 2002. Bolaget vidtog inte någon omplaceringsutredning.

De olika frågorna i målet

Arbetsdomstolen tar till en början upp till bedömande dels frågan om E.J. haft något uppdrag eller befogenhet att själv besluta om den omstridda säsongsbeställningen, dels frågan om E.J. har informerat kundservicechefen Y.N. om beställningen (punkten 1). Domstolen finner därefter lämpligt att behandla bolagets påståenden att något arbete enligt den påstådda beställningen inte har utförts och att E.J. har orsakat att cirka 200 000 kr felaktigt har utbetalats till Peab (punkten 2), att E.J. i efterhand upprättat en skriftlig beställning för att ge sken av att bolaget hade beställt arbetet och velat ge sken av att handlingen var upprättad vid en tidpunkt då den inte fanns (punkten 3) samt att han förmått en kollega att underteckna en oriktig vittnesattest för att styrka sin oriktiga version (punkten 4). Domstolen tar därefter ställning till frågan huruvida det förelegat grund för avskedande eller i vart fall saklig grund för uppsägning.

1. Har E.J. haft uppdrag eller befogenhet att göra en säsongsbeställning av manuell snöröjning och har han informerat Y.N. om att han gjort beställningen ?

a) Mötet den 15 november 2001 och det av E.J. påstådda beställningsuppdraget för vintersäsongen 2001/2002

Förbundet har gjort gällande att E.J. vid ett budgetmöte den 15 november 2001 fick i uppdrag av Y.N. att göra en beställning hos Peab av manuell snöröjning under vintersäsongen 2001/2002.

Arbetsgivarparterna har bestritt att E.J. fått något sådant uppdrag, och hävdar att denna fråga över huvud taget inte diskuterades vid mötet den 15 november, som var en s.k. teknikträff. Arbetsgivarparterna har i stället hävdar att E.J. strax före jul fick i uppdrag av Y.N. att göra en beställning hos Peab av handskottning och sandning, dock endast över jul- och nyårshelgerna, något som förbundet förnekar.

Av utredningen i denna del framgår att beslut om en sådan beställning som det här är fråga om måste fattas av bolagets ledningsgrupp. E.J. har således inte haft befogenhet att själv besluta om den säsongsbeställning som han påstår sig ha gjort. Han har själv uppgett att han varit medveten om detta och att han gjort beställningen på uppdrag av Y.N., som var medlem i ledningsgruppen. Han har vidare berättat att han inte visste om Y.N.

förankrat det påstådda beslutet om beställningen i ledningsgruppen, men att han utgått från att så var fallet.

Det får anses utrett att ledningsgruppen inte fattat något beslut om en sådan säsongsbeställning som det nu är fråga om eller ens diskuterat en förändring av vad som skulle gälla beträffande handskottning enligt den organisationsplan som genomförts tidigare under året. Vad frågan gäller är därför om E.J. trots detta kan anses ha fått ett uppdrag från bolaget – genom Y.N. – att göra den omtvistade säsongsbeställningen.

E.J. har uppgett att han inte fick uppdraget vid själva mötet den 15 november utan först efter mötet, då han, Y.N. och A.S. stannade kvar en stund. Denna uppgift får inte stöd av någon annan utredning i målet. Y.N. har förnekat att han lämnat något uppdrag åt E.J. och A.S. har inte kunnat bekräfta E.J:s påstående. Det skall här tilläggas att den skriftliga redogörelse som A.S. före rättegången har lämnat ger stöd åt E.J:s version, men han har under ed vid huvudförhandlingen i målet tagit tillbaka de uppgifterna. Hans vittnesmål måste som en följd härav bedömas med försiktighet. Vid en värdering av bevisningen på denna punkt finner Arbetsdomstolen att det saknas tillräckligt stöd för påståendet att E.J. fått ett sådant uppdrag som förbundet gör gällande.

Härtill kommer följande. Utredningen i målet ger stöd åt arbetsgivarparternas påstående att E.J. strax före jul fått ett annat uppdrag av Y.N., nämligen att göra en beställning av manuell snöröjning över jul- och nyårshelgerna. M.N. har uppgett att E.J. ringde under vecka 51 och talade om att handskottningen på Erikslid skulle lejas ut över julhelgerna. Vidare har K.S.-J. uppgett att hon strax före jul råkade höra Y.N. och E.J. samtala om att göra en beställning av handskottning över julen. Huruvida en sådan beställning verkligen kom att göras är inte utrett i målet. Vad som enligt Arbetsdomstolens mening är av betydelse är emellertid att det inte finns någon rimlig förklaring till att E.J. i december 2001 engagerat sig i beställningen av manuell snöröjning över jul- och nyårshelgerna om denne redan i november 2001 hade gjort en beställning för ifrågavarande områden.

b) Har det ingåtts något sådant säsongsavtal mellan bolaget och Peab som E.J. påstår?

Arbetsgivarparterna har varken vitsordat eller bestritt att E.J. tagit kontakt med Peab och ingått det påstådda avtalet. Förbundet har gjort gällande att E.J. träffat avtal med Peab den 22 november 2001.

E.J., D.N., Peab, och A.A., Samhall, har hörts i denna del.

Enligt Arbetsdomstolens mening ger inte utredningen någon klar och entydig bild av när och hur de diskussioner fördes som föregick det påstådda avtalet. D.N:s uppgifter om de förhandlingar som denne skall ha fört med Samhall om priset överensstämmer inte särskilt väl med vad A.A. uppgett. Någon skriftlig dokumentation av uppgörelsen mellan Peab och Samhall föreligger

inte. De hörda personernas uppgifter om den närmare omfattningen av Samhalls åtagande skiljer sig också åt.

Domstolen kan i vart fall konstatera att E.J. och D.N. båda har uppgett att de träffat ett avtal med det innehåll som framgår av den i efterhand upprättade skriftliga beställning som åberopats i målet. Det får således anses utrett att E.J. för bolagets räkning – men, som nyss konstaterats, utan dess uppdrag – den 22 november 2001 träffade ett säsongsavtal för vintern 2001/2002 med Peab om manuell snöröjning av Erikslid och Klintfors och att Peab i sin tur anlitate Samhall som underentreprenör.

c) E.J:s påstående om att han informerade Y.N. om beställningen den 22 november 2001

Förbundet har gjort gällande att E.J. informerade Y.N. och A.S. om beställningen samma dag som den gjordes, nämligen den 22 november 2001. Arbetsgivarparterna har gjort gällande att E.J. inte lämnat någon sådan information och att E.J. har lämnat oriktiga uppgifter även i detta hänseende.

E.J., som inte var med på driftmötet på eftermiddagen den 22 november 2001, har uppgett att han samma dag under lunchen, dvs. före mötet, berättade för A.S. och Y.N. att han hade gjort beställningen. Både A.S. och Y.N. har förnekat att E.J. lämnat någon sådan information till dem. Även i denna del finns emellertid uppgifter i den tidigare nämnda av A.S. undertecknade skriftliga redogörelsen om att han fick information om beställningen inför driftmötet. Av betydelse är därför huruvida hans vid huvudförhandlingen lämnade uppgifter av motsatt innebörd får stöd av övrig vittnesbevisning.

I målet har inte påståtts att den information som lämnades vid driftmötet den 22 november om att bovärdarnas handskottning på Erikslid och Klintfors skulle läggas ut på Samhall kom från bolagets representanter vid mötet. Det är ostridigt att det var B.L., som företrädde Samhall, som lämnade informationen. Det är vidare genom förhören med B.L. och A.A. utrett att B.L. hade fått informationen från A.A., som hade varit i kontakt med D.N. på Peab. Förhörspersonerna har däremot lämnat olika uppgifter om det var under eller efter mötet som informationen lämnades och om det var fråga om ett bestämt besked eller inte. Av vittnesförhören torde i vart fall slutsatsen dras att den information som lämnades vid mötet var okänd för A.S. Hans uppgift därom får stöd av vad O.A., T.L. och B.L. uppgett om den uppfattning de fick under mötet. Endast F.Ö. har gett uttryck för en annan uppfattning. A.S. och O.A. har vidare berättat att A.S. vid mötet åtog sig att kontrollera med Y.N. om uppgiften om handskottningen var riktig. Den uppgiften står oemotsagd.

Enligt Arbetsdomstolens mening tyder det som nu redovisats beträffande vad som förekom driftmötet att A.S. inte inför mötet hade fått någon sådan information om att E.J. skulle ha beställt handskottning som förbundet påstår.

Förbundet har som skriftlig bevisning i denna del åberopat innehållet i protokollet från mötet, av vilket det framgår att man på mötet diskuterat hur sandning skulle ske och vilka ställen som skulle prioriteras vid snöröjning vid stora snöfall. Detta skulle enligt förbundet visa att de närvarande vid mötet var medvetna om att arbete skulle utföras enligt beställningen.

Av vad F.Ö. berättat framgår att han ansåg att noteringarna i protokollet avsåg den från Samhall beställda handskottningen. O.A. har emellertid uppgett att det som nämndes om sandning avsåg hans eget arbete och att prioriteringen gällde den maskinella snöröjningen. A.S., som fört anteckningarna, har uppgett att noteringarna i protokollet var riktade till bovärdarna. Slutsatsen av det nu anförda är att inte heller innehållet i protokollet kan anses ge stöd åt förbundets version av vad som hände vid mötet.

E.J:s uppgift om att han informerade A.S. om beställningen inför driftmötet den 22 november 2001 saknar således stöd av utredningen i övrigt i målet. Det kan inte heller, mot Y.N:s bestridande, anses utrett att E.J. vid detta tillfälle informerade Y.N. om beställningen.

d) Mötet den 20 december 2001 och den av E.J. påstådda avbeställningen

Förbundet har gjort gällande att bolaget genom Y.N. avbeställde den säsongbeställning som E.J. hade gjort, och att A.S. meddelade detta vid driftmötet den 20 december 2001. Arbetsgivarparternas inställning är att bolaget varken informerats om beställningen eller gjort en avbeställning av densamma.

Y.N. har i förhöret med honom förnekat att han skulle ha beslutat om en avbeställning. A.S. och Y.N. har båda uppgett att A.S. inför mötet den 20 december 2001 frågade Y.N. om det var sant, som hade påståtts vid driftmötet den 22 november, att handskottningen skulle lejas ut och fick svaret att bovärdarna skulle klara handskottningen själva. Av deras berättelser framgår också att Y.N. påminde A.S. om att bovärdarna hade egen beställningsrätt. A.S. har tillagt att han vid mötet vidarebefordrade beskedet från Y.N. om att bovärdarna fortfarande hade att utföra handskottningen, men att de fick beställa hjälp vid behov. Att det förhöll sig på det sätt som Y.N. och A.S. uppgett får också stöd av det förhållandet att både O.A. och M.N. uppgett att de under hela hösten försökt få Y.N. att ändra sig beträffande handskottningen men misslyckats.

Uppgiften om att A.S. skulle ha informerat om en ”avbeställning” vid driftmötet får inte heller stöd av vad övriga deltagare vid mötet berättat. Däremot har några av förhörspersonerna uppgett att A.S. sagt att det inte ”blev något av med avtalet” eller att ”beställningen inte längre skulle gälla”.

Domstolen har tidigare funnit att varken bolagets ledningsgrupp, A.S. eller någon av de berörda bovärdarna blivit informerade om E.J:s beställning. Utredningen ger inte heller något stöd för förbundets påstående att Y.N. utan E.J:s vetskap skulle ha beslutat om en ”avbeställning” och genom A.S. vidarebefordrat information om detta beslut till deltagarna vid mötet den 20 december. A.S:s besked vid mötet kan inte enligt domstolens mening uppfattas som något annat än information med anledning av vad som förekom vid mötet den 22 november, nämligen information om att bovärdarnas skyldighet att handskotta var oförändrad, eller med andra ord att den uppgift om motsatsen som B.L. lämnat vid det sistnämnda mötet inte var korrekt.

e) Mötet den 17 september 2002

Arbetsgivarparterna har fäst visst avseende vid att E.J. vid det möte som ägde rum den 17 september 2002 inte nämnde någonting om den påstådda säsongbeställningen, trots att liknande beställningar för kommande säsong diskuterades.

De uppgifter som lämnats av förhörspersonerna beträffande vad som hände vid mötet den 17 september 2002 är i stort sett samstämmiga och visar följande. Man diskuterade bl.a. om bolaget skulle lägga ut handskottning på entreprenören Peab för säsongen 2002/2003. E.J. hade gjort en sammanställning av kostnaderna för detta. Han var enligt J.E. angelägen om

att en sådan beställning skulle göras, något som E.J. själv förnekat. Bolagets ledning ansåg emellertid att det skulle bli för dyrt att lägga ut handskottningen på entreprenad. Det är vidare utrett att E.J. vid mötet inte sade något om avtalet om handskottning för säsongen 2001/2002.

Enligt Arbetsdomstolens mening är det anmärkningsvärt att E.J., med tanke på den diskussion som fördes, inte alls nämnde den beställning som enligt hans uppfattning gällt hela föregående säsong. Särskilt med hänsyn till att det, enligt vad som framgår av den av E.J. formulerade skriftliga beställningen, skulle ske en utvärdering av det beställda arbetet efter periodens slut hade det varit naturligt att beställningen fördes på tal. Enligt vad E.J. själv uppgett hade han vid detta tillfälle fortfarande uppfattningen att arbetet enligt denna beställning genomfördes som planerat.

Det inträffade får enligt domstolens mening anses ge ytterligare stöd åt arbetsgivarparternas påståenden om att E.J. inte agerat öppet i fråga om den av honom gjorda säsongsbeställningen och att denna beställning över huvud taget inte var känd för bolagets ledning.

Sammanfattningsvis finner Arbetsdomstolen att utredningen under denna punkt ger stöd åt arbetsgivarparternas påståenden om att E.J. inte haft uppdrag eller befogenhet att besluta om den omstridda beställningen av manuell snöröjning och att han oriktigt angett att han informerat kundservicechefen Y.N. om beställningen.

2. Faktureringen från Peab och frågan om något arbete enligt beställningen utförts

Utredningen visar att Peab har fakturerat bolaget totalt 159 000 kr exklusive mervärdesskatt för manuell snöröjning på Erikslid. Det är vidare utrett att bolaget har betalat Peab i enlighet med faktureringen, men att en del av beloppet, efter det att saken blev föremål för utredning, har återbetalats. E.J. godkände den första av de tre fakturorna och både godkände och attesterade slutfakturan. Fakturan däremellan godkändes under våren 2002 av O.A., som har uppgett att han trodde att den avsåg all snöskottning under vintern, och attesterades av Y.N.

E.J. måste ha insett att fakturering skulle komma att ske i enlighet med det avtal som han tidigare, enligt vad Arbetsdomstolen funnit utrett, inte hade vare sig behörighet eller befogenhet att träffa. Han har genom sin beställning – samt sitt förfarande med fakturorna – orsakat att bolaget utbetalat 159 000 kr exklusive mervärdesskatt till Peab trots att bolaget inte haft någon avsikt att ingå det avtal som låg till grund för utbetalningen.

Frågan är då om arbetet som betalningen avsåg inte heller har utförts, vilket arbetsgivarparterna påstår.

Genom bovårdarna O.A:s och M.N:s uppgifter är det utrett att det huvudsakligen är de som har utfört handskottningen på de aktuella områdena under ifrågasatt säsong. Anledningen till att fakturorna över huvud taget

kom att ifrågasättas från bolagets sida tycks ha varit det förhållandet att O.A. fick kännedom om att bolaget under början av hösten 2002 fann att kostnaderna för snöröjning under föregående säsong varit höga. O.A. har uppgett att han blev förvånad eftersom han själv hade utfört handskottningen förutom vid ett par tillfällen då extra beställningar gjorts. Han har vidare berättat följande. När han fick besked om att 200 000 kr betalats för manuell snöröjning kontaktade han Samhall och fick höra att man där tyckte att 200 000 kr lät som ”en nolla för mycket”. S.E-Ö. på Samhall tog kontakt med honom och uppgav att Samhall hade fått muntligt besked från Peab att den manuella snöröjningen på Erikslid och Klintfors var utlagd på Samhall. Samhall hade haft omkostnader i form av införskaffande av material och leasing av bil. Därefter skulle bolaget ha ”dragit tillbaka” beställningen. Faktureringen var kompensation för Samhalls omkostnader. Svaret gjorde honom upprörd och han berättade det för Y.N. och sina arbetskamrater.

S.E-Ö. har berättat att hon per telefon tog kontakt med O.A., som ville prata om fakturor för snöröjning. Hon har vidare uppgett följande. Hon förstod inte vad han talade om. Hon visste att fakturor var skickade, men inte vad de avsåg. Hon uppgav att Samhall hade rustat för uppdraget hos bolaget, men att det blev ”avblåst” i december. Hon berättade vidare att Samhalls uppdrag på Klintfors och Erikslid var säsongsuppdrag med arbete främst på sommaren, och att man därför vintertid fick kompensera avsaknaden av arbete med andra uppdrag. O.A. kan ha missförstått henne, eftersom han under samtalet hela tiden ville ha det till att fakturorna var ”kompensation” för någonting.

Av de tre fakturorna från Peab till bolaget framgår att betalningen avsåg manuell snöröjning/sandning i Erikslid. Av de två fakturor från Samhall till Peab som utgjorde underlag för Peabs debitering av bolaget framgår att betalningen till Samhall, totalt 175 000 kr, avsåg ”tillkommande arbeten Erikslid/Peab” enligt bifogad arbetsorder. Den arbetsorder som bifogats respektive faktura anger att arbetet avsåg ”snöröjning, sandning Erikslidsområdet” januari – februari respektive mars – april. B.L. som undertecknat båda arbetsorderna har i förhöret med honom berättat att han upprättade fakturaunderlaget på order av sin chef, A.A., samt att han inte visste vilket arbete fakturorna avsåg. Enligt hans uppfattning kom skottningen inte igång enligt avtalet. – A.A. har uppgett att faktureringen skedde enligt Samhalls muntliga avtal med Peab. Enligt hans uppfattning utförde Samhall arbete på området i vart fall över nyår. Han har vidare uppgett att han efter nyår fått reda på att det varit diskussioner om förändring.

Genom den skriftliga utredningen, som får stöd av den muntliga bevisningen, får det anses visat att Samhall har handskottat på det aktuella området, Erikslid, den 27 november 2001 och den 19 – 20 december 2001. Det kan däremot inte anses utrett huruvida det varit frågan om arbete hänförligt till säsongsavtalet 2001/2002 eller om det varit arbete som ligger utanför detta, dvs. arbete i enlighet med sådana beställningar som bovärdarna själva fick göra.

3. Den i efterhand upprättade skriftliga beställningen

Arbetsgivarparterna har gjort gällande att E.J. i efterhand upprättat en skriftlig beställning för att ge sken av att bolaget hade beställt arbetet och att E.J. även velat ge sken av att den skriftliga beställningen var upprättad vid en tidpunkt då den inte fanns. Förbundet har bestritt att E.J. haft sådana avsikter med den skriftliga beställningen som arbetsgivarparterna gör gällande.

Av utredningen framgår att den revisor som skulle utreda Peabs fakturering av bolaget förevisades underlag vid sitt besök hos Peab i form av en skriftlig beställning från bolaget och fakturor från Samhall. K.S-J. har uppgett att hon reagerade på datumet på den skriftliga beställning som revisorn visade, den 22 november 2001, eftersom hon visste att den beställning som hon kände till, handskottning över julen, skulle ha skett strax före jul. Bolaget beslöt därför att undersöka saken närmare och fann efter kontroll av E.J:s dator att handlingen var upprättad den 7 oktober 2002.

E.J. har inte förnekat att han upprättade den skriftliga beställningen den 7 oktober 2002, dvs. ungefär ett år senare än det datum som anges på beställningen.

Arbetsdomstolen har tidigare funnit att bolaget inte har gett E.J. i uppdrag att göra den omtvistade säsongsbeställningen. E.J:s åtgärd att i efterhand upprätta en skriftlig beställning och på den anteckna att Y.N. informerats tyder enligt domstolens mening på att E.J. velat ge sken av att det varit fråga om en ordinär beställning på uppdrag av eller i vart fall med godkännande av bolaget.

När det gäller frågan om E.J. försökt dölja att den skriftliga beställningen var upprättad långt i efterhand framgår följande av utredningen. E.J. överlämnade den skriftliga beställningen till verkställande direktören utan att nämna att den inte var upprättad det datum som angavs på handlingen. Sedan det uppdragats att handlingen var upprättad endast ett antal dagar innan E.J. överlämnade den hade ledningsgruppen med anledning härav ett möte med E.J. den 22 oktober 2002. Olika uppgifter har lämnats om vad som förekom vid detta möte. J.E., Y.N. och K.S-J. har påstått att E.J. vid mötet uppgav att det fanns en skriftlig beställning hos Peab sedan tidigare, men att han inte hade något eget exemplar, och därför ringde till D.N. på Peab som läste upp beställningen för honom varvid han skrev ned innehållet. E.J. har förnekat att han uppgett till ledningsgruppen att det fanns en skriftlig beställning sedan tidigare hos D.N. Han har påstått att han i stället har sagt att han hade skapat dokumentet i efterhand genom att kontakta D.N. per telefon och få del av dennes anteckningar, varefter han utgått från dennes och sina egna anteckningar och sedan faxat det färdigställda dokumentet till D.N.

D.N. har uppgett att hans chef den 7 oktober 2002 frågade efter den skriftliga beställningen. Han kunde då bara hitta sina handskrivna anteckningar. Han ringde därför E.J. och frågade om denne hade den skriftliga beställningen, och denne svarade ja. E.J. faxade sedan den skriftliga beställningen till honom.

De ovan nämnda medlemmarna i ledningsgruppen har uppgett att de, mot bakgrund av att E.J. enligt deras uppfattning påstått att det redan fanns en skriftlig beställning hos Peab, ställde frågor till E.J. om varför D.N. på Peab inte faxade beställningen till honom i stället för att läsa upp innehållet. De har också berättat att de frågade hur det kom sig att den i efterhand upprättade beställningen kunde få ett identiskt utseende vad gällde matning och radavstånd med den beställning som enligt E.J. redan fanns hos Peab, samt att E.J. lämnade svar på frågorna. Att dessa frågor ställdes ger enligt domstolens mening stöd åt de uppgifter som dessa personer lämnat om den förklaring E.J. gav vid mötet. Utrymmet för att de missförstått E.J. på denna punkt får anses försumbart. Genom J.E:s, Y.N:s och K.S-J:s samstämmiga uppgifter får det således anses visat att E.J. uttryckt sig på det sätt som dessa personer sagt och inte på det sätt som han uppgett när han hörts i målet. Det är därmed utrett att E.J. lämnat osanna uppgifter till ledningsgruppen bestående i att det sedan tidigare fanns en av honom upprättad skriftlig beställning hos Peab.

Mot bakgrund av att E.J. vid det nyss nämnda mötet gav sken av att det fanns en beställning sedan tidigare kan det hållas för visst att E.J:s motiv när han överlämnade beställningen till verkställande direktören utan kommentar var att han ville ge sken av att den tillkommit vid en annan tidpunkt än som var fallet.

4. Har E.J. förmått A.S. att underteckna en vittnesattest med oriktigt innehåll?

Arbetsgivarparterna har gjort gällande att E.J. har förmått A.S. att underteckna en oriktig vittnesattest för att styrka sin egen oriktiga version. Förbundet har bestritt att vittnesattesten är oriktig och påståendet i övrigt.

E.J. har berättat följande. A.S. kom hem till honom och förklarade att han mindes när Y.N. lämnade beställningsuppdraget till E.J. För att bevisa sin oskuld skrev han ner det A.S. sade på datorn. Han hade tillgång till protokollen från driftmötena. A.S. skrev under handlingen med sitt namn.

A.S. har berättat följande. E.J. ringde till honom och ville att han skulle skriva under ett papper. Han åkte hem till honom. E.J. visade honom ett papper vid bordet. Han skrev under handlingen med sitt namn och fick en kopia. Han läste igenom handlingen dåligt och vill i dag inte stå för innehållet. Han har inte dikterat någon skrivelse för E.J. Han hade inte några protokoll från driftmöten med sig.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

E.J. och A.S. har lämnat oförenliga uppgifter om hur vittnesattesten tillkommit och vem som egentligen är ansvarig för innehållet i den. Det är i vart fall utrett att E.J. varit den som skrivit ned berättelsen i fråga och att han, och inte A.S., haft tillgång till protokollen från de möten, som det hänvisas till i vittnesattesten.

Även om det inte kan anses visat att E.J. förmått A.S. att skriva under vittnesattesten har han i vart fall aktivt medverkat vid tillkomsten av en handling, vars innehåll ger stöd åt hans, som domstolen funnit, oriktiga version av händelseförloppet.

Har det förelegat grund för avskedande?

Enligt 18 § anställningsskyddslagen får en arbetstagare avskedas om han eller hon grovt har åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren. Därmed avses enligt lagens förarbeten sådant avsiktligt eller grovt vårdslöst förfarande som inte rimligen skall behöva tålas i något rättsförhållande. För att ett avskedande skall kunna ogiltigförklaras är det en förutsättning att avskedandet skett under omständigheter som inte ens skulle ha räckt till en giltig uppsägning.

Arbetsdomstolen gör sammanfattningsvis följande bedömning. Även om utredningen i målet innehåller många oklarheter får det anses visat att E.J. har gjort en säsongsbeställning av manuell snöröjning hos Peab för vintern 2001/2002 utan att ha något uppdrag från bolagets ledning eller befogenhet att själv göra eller besluta om en sådan beställning. Enligt domstolens bedömning måste E.J. ha insett att han inte hade något sådant uppdrag och att han inte heller i efterhand fått något godkännande för sitt handlande. Klart är också att bolaget genom E.J:s handlande kom att utbetala 159 000 kr plus mervärdesskatt till Peab. Även om en del av pengarna kom att återbetalas efter den utredning som gjordes har bolaget utsatts för en avsevärd risk för slutlig skada. Vidare har domstolen funnit att E.J. agerat för att försöka dölja sitt förfarande genom att oriktigt ange att han informerat anställda hos bolaget om beställningen och upprätta ett skriftligt dokument som gav sken av att bolaget hade beställt arbetet. E.J. har dessutom inför bolagsledningen velat ge sken av att den skriftliga beställningen var upprättad vid en tidpunkt då den inte existerade. Slutligen måste det också läggas honom till last att han aktivt medverkat vid tillkomsten av den skrivelse, som A.S. undertecknat, som innehåller oriktiga uppgifter om vad som förevarit beträffande beställningen.

Vilka motiv som legat bakom E.J:s handlande har emellertid inte kommit fram i målet. Det har inte påståtts att han själv haft vinning av sitt förfarande med beställningen.

Vid en sammantagen bedömning av omständigheterna i målet finner domstolen att E.J:s beteende visserligen inneburit ett allvarligt brott mot hans förpliktelser enligt anställningsavtalet, men inte i sådan grad att grund för avskedande förelegat. För att ett avskedande skall kunna ogiltigförklaras är det dock en förutsättning att avskedandet skett under omständigheter som inte ens skulle ha räckt till för en giltig uppsägning.

Saklig grund för uppsägning?

Arbetsdomstolen har funnit att E.J. på ett allvarligt sätt åsidosatt sina åligganden mot sin arbetsgivare. Hans handlande har, med hänsyn till hans

ställning inom bolaget, varit sådant att det får anses ha i hög grad skadat bolagets förtroende för honom i hans roll som ansvarig för bl.a. avtal om upphandling av såväl yttre som inre skötsel av bolagets fastigheter. Denna bedömning kan i förevarande fall inte rubbas av E.J:s långa anställningstid hos bolaget. Förhållandena har därmed varit sådana att bolaget med hänsyn till vad som förevarit haft rätt att skilja honom från hans anställning.

Förbundet har emellertid invänt att bolaget inte uppfyllt sina skyldigheter i omplaceringshänseende genom att underlåta att genomföra en omplaceringsutredning och pröva om några omplaceringsmöjligheter funnits. Arbetsgivarparterna har invänt att det inte förelegat någon möjlighet till omplacering och att det i vart fall inte varit skäligt att kräva av bolaget att omplacering skulle ske.

En uppsägning är enligt 7 § andra stycket anställningsskyddslagen inte sakligt grundad om det är skäligt att kräva att arbetsgivaren bereder arbetstagaren annat arbete hos sig. Bestämmelsen är tillämplig såväl när det föreligger arbetsbrist som då arbetsgivaren överväger att säga upp en arbetstagare på grund av dennes personliga förhållanden.

Det är ostridigt i målet att någon omplaceringsutredning inte har gjorts. Det finns emellertid inte något stöd i anställningsskyddslagen eller dess förarbeten för att en sådan utredning ovillkorligen måste genomföras, dvs. även i sådana fall då någon omplaceringsskyldighet inte föreligger. En sådan utredning saknar ju helt betydelse i den situationen. Frågan är då om det i detta fall har varit skäligt att kräva att bolaget skulle ha försökt att omplacera E.J. till något annat arbete inom bolaget.

Som exempel på situationer då det inte varit skäligt att kräva att en arbetsgivare omplacera en arbetstagare nämns i förarbetena till den aktuella bestämmelsen (prop. 1973: 129 s. 243) att arbetstagaren varit grovt misskötsam eller att flera omplaceringar redan gjorts utan resultat. I domstolens praxis finns åtskilliga exempel på sådana fall. Även vid allvarigare förseelser kan omständigheterna vara sådana att omplaceringsskyldighet föreligger (se t.ex. AD 2001 nr 60 och AD 2002 nr 26). När det har varit fråga om handlande som inneburit illojalitet mot arbetsgivaren och handlande som varit ägnat att på ett allvarligt sätt rubba det förtroende en arbetsgivare måste kunna ha för en anställd är omständigheterna inte sällan sådana att grund för avskedande förelegat. Det finns emellertid flera exempel på att Arbetsdomstolen, i fall då den anställde i sådana situationer blivit uppsagd i stället för avskedad, funnit att det inte varit skäligt att kräva att arbetsgivaren skall försöka omplacera den anställde (se t.ex. AD 1984 nr 109, AD 1993 nr 228 och AD 1997 nr 28).

Som nyss nämnts har E.J:s handlande i samband med den omstridda beställningen varit ägnat att i så hög grad rubba det förtroende som bolaget måste kunna ha för honom som anställd att bolaget haft rätt att skilja honom från anställningen. Även om hans handlande inte kan anses utgöra grund för avskedande är det ändå av sådan karaktär att det, enligt Arbetsdomstolens mening, inte varit skäligt att kräva att bolaget skulle ha omplacerat honom

till något annat arbete inom bolaget. Saklig grund för uppsägning har således förelegat.

Domstolens ställningstagande innebär alltså att förbundets yrkande om ogiltigförklaring av avskedandet inte kan bifallas.

Skadeståndsfrågan

Förbundet har, för det fall Arbetsdomstolen skulle finna att grund för avskedande inte förelegat men väl för uppsägning, yrkat att bolaget skall förpliktas att till E.J. utge dels allmänt skadestånd med 80 000 kr, dels ekonomiskt skadestånd motsvarande mellanskillnaden mellan lön och andra anställningsförmåner under sex månaders uppsägningstid och vad han fått ut från försäkringskassan och övriga försäkringar och, i andra hand, under två veckors sjukdomstid. Bolaget har inte vitsordat något belopp i allmänt skadestånd som skäligt i och för sig och har yrkat att det skall jämkas till noll. Beträffande det ekonomiska skadeståndet har endast beräkningen av beloppen vitsordats.

Vid en samlad bedömning av omständigheterna i målet finner Arbetsdomstolen att det allmänna skadeståndet till E.J. för det felaktiga avskedandet bör bestämmas till 35 000 kr. Det har framkommit att kravet på allmänt skadestånd till E.J. framställdes den 30 januari 2003. E.J. äger inte laglig rätt att utfå ränta på beloppet från den dagen. Ränta på beloppet skall därför utgå i enlighet med arbetsgivarparternas vitsordande, dvs. från dagen för delgivning av stämning.

Beträffande det yrkade ekonomiska skadeståndet gör Arbetsdomstolen följande bedömning. Förbundet har inte åberopat någon utredning i denna del till styrkande av att det föreligger ett sådant orsakssamband mellan arbetsgivarens handlande och sjukskrivningen att bolaget skall anses skadeståndsskyldigt. Som domstolen tidigare uttalat måste det ställas stora krav på den utredning som skall styrka ett sådant orsakssamband (se AD 2003 nr 16 samt där anförda rättsfall). Yrkandet om ekonomiskt skadestånd skall därför avslås.

Rättegångskostnader

Domstolens ställningstaganden i det föregående innebär att parterna har vunnit ömsom. Arbetsgivarsidan får dock anses ha vunnit i sådan mån att förbundet skall åläggas skyldighet att utge en till hälften jämkad ersättning för dess rättegångskostnader. Förbundet har vitsordat av arbetsgivarsidan yrkat belopp såvitt avser ombudsarvode och utlägg för ombudet (180 000 kr respektive 12 500 kr), men inte bolagets kostnader för inställelse vid muntlig förberedelse (14 064 kr) och huvudförhandling samt vittneskostnader (50 386 kr). Enligt Arbetsdomstolens mening är den yrkade ersättningen för de sistnämnda kostnaderna skälig.

Domslut

1. Arbetsdomstolen avslår yrkandet om ogiltigförklaring av Skelleftebostäder AB:s avskedande av E.J.
2. Skelleftebostäder AB förpliktas att till E.J. betala allmänt skadestånd med trettiofemtusen (35 000) kr jämte ränta därå enligt 6 § räntelagen från den 17 april 2003 till dess betalning sker.
3. Arbetsdomstolen avslår Ingenjörsförbundets yrkande om ekonomiskt skadestånd till E.J.
4. Ingenjörsförbundet skall utge ersättning för Fastigos och Skelleftebostäder AB:s rättegångskostnader med etthundratjugoåttatusenfyrahundrasjuttiofem (128 475) kr, varav ombudsarvode 90 000 kr, jämte ränta på det förstnämnda beloppet från dagen för denna dom tills betalning sker.

Ledamöter: Inga Åkerlund, Susanne Forssman, Ingemar Källberg, Mats Holmgren, Ola Bengtson, Staffan Holmertz (skiljaktig) och Henry Sjöström (skiljaktig).

Sekreterare: Cecilia Tallkvist

Ledamöterna Staffan Holmertz och Henry Sjöströms skiljaktiga mening

Vi delar inte majoritetens bedömning i omplaceringsfrågan. Vi anser inte att E.J:s handlande inneburit att bolagets förtroende för honom skadats på ett så allvarligt sätt att bolaget haft rätt att underlåta att undersöka möjligheterna till omplacering. Enligt vår mening har det således varit skäligt att kräva att bolaget försökt omplacera E.J.

E.J. har varit anställd hos bolaget under 25 år och det har i målet inte påståtts att några anmärkningar funnits mot hans sätt att sköta sitt arbete under den tiden.

Enligt Arbetsdomstolens praxis ligger det i omplaceringsskyldigheten att arbetsgivaren gör en noggrann utredning i omplaceringsfrågan och därvid verkligen tar tillvara föreliggande möjligheter att ordna en omplacering. Det är ostridigt i målet att någon omplaceringsutredning inte har gjorts. Bolaget har således inte fullgjort sina skyldigheter i omplaceringshänseende. Därmed har inte heller saklig grund för uppsägning förelagat.

Överröstade i denna fråga är vi i övrigt ense med majoriteten.